

POMOČ NA DOMU

KLJUČNE UGOTOVITVE ZA LETO 2022

ORGANIZACIJA STORITVE PO OBČINAH

Kje je na voljo in kdo jo izvaja?

- Stanje se na področju organiziranja in zagotavljanja pomoči na domu v splošnem izboljšuje, čeprav storitev, kljub zakonski obvezi, še vedno ni zagotovljena v vseh občinah, v nekaterih pa le pravno-formalno.
- Pomoč na domu je bila v okviru mreže javne službe **na dan 31. 12. 2022** pravno-formalno zagotovljena v **211 od 212 občin**. Občina Jezersko namreč ni sklenila pogodbe z nobenim izvajalcem.
- V občini Osilnica je bila storitev zagotovljena, vendar v letu 2022 ni bilo uporabnikov oz. potreb po storitvi.
- Skupaj je pomoč na domu v okviru mreže javne službe zagotovilo **76 različnih izvajalcev**, dejansko izvajalo pa 75.
- V letu 2022 je storitev PND zagotavljalo 16 centrov za socialno delo, 30 javnih domov za starejše, 4 javni kombinirani/posebni zavodi, 5 javnih specializiranih zavodov za pomoč na domu, 11 zasebnih domov za starejše in 10 zasebnikov s koncesijo/pogodbo občine. Skupaj **55 javnih zavodov in 21 zasebnikov**.
- Ponovno smo beležili porast občin, kjer storitev izvajajo zasebniki, in sicer na račun zmanjšanja števila občin, kjer jo izvajajo CSD.
- Zasebniki s koncesijo/pogodbo v primerjavi z ostalimi izvajalci povprečno pokrivajo največje število občin (4,1). V povprečju je v letu 2022 en izvajalec izvajal pomoč na domu za **2,8** občin.
- Storitev v občini načeloma izvaja le **en izvajalec**, ki ima z občino sklenjeno pogodbo ali koncesijo, izjema sta le Ajdovščina in Ljubljana, ki imata po dva izvajalca pomoči na domu.

ČASOVNA DOSTOPNOST POMOČI NA DOMU

Kdaj se storitev izvaja?

- V splošnem je prisoten pozitiven trend povečevanja števila občin, ki storitev zagotavljajo vsak dan.
- V letu 2022 je imelo **211** občin na dan 31. 12. sprejeto ceno za izvajanje pomoči na domu ob delavnikih, **172** občin je ceno sprejelo tudi ob sobotah, **171** občin pa tudi ob nedeljah in med prazniki.
- Pravno-formalno so storitev zagotavljali **vsak dan dopoldne in popoldne** v **142** občinah (67 %).
- **Velika večina uporabnikov (75 %) storitev prejema od ponedeljka do petka, 13,5 % uporabnikov pa vse dni v tednu**, vključno s prazniki.
- Obstaja tudi skupina uporabnikov, ki pomoč na domu prejemajo **samo med vikendi** (25 oseb).
- Storitev je glede na kombinacije dni in terminov **največkrat opravljena ob delavnikih zjutraj** (26,9 %) **in opoldne** (27,8 %).

CENOVNA DOSTOPNOST POMOČI NA DOMU

Po kakšni ceni se izvaja in v okviru kolikšnih sredstev?

Celotna sredstva za izvajanje storitve

- **Celotna sredstva** za pomoč na domu (z oprostitvami) so v letu 2022 skupaj znašala **31.408.099,38 EUR**.
- Občine so za subvencioniranje pomoči na domu v letu 2022 skupaj namenile **22.616.133,79 EUR** (brez oprostitev), za doplačila oz. oprostitve plačila storitve nekaterim uporabnikom pa še dodatnih 920.377,79 EUR.
- Državne subvencije so v letu 2022 znašale **916.612,45 EUR** in so se zaradi pravne podlage za sofinanciranje dodatnih stroškov dela, materiala in storitev izvajalcem na področju socialnega varstva v primerjavi z letom prej močno zvišale. Sredstva države so v letu 2022 pridobili v 38 občinah.
- Uporabniki in zavezanci so v letu 2022 skupno plačali **8.429.016,16 EUR**.
- V letu 2022 **so se vsa sredstva povišala**, glede na preteklo leto največ pri sredstvih države (za 86,3 %), nato pri sredstvih občin (za 4,9 %) in plačilu uporabnikov (za 1,8 %).
- V letu 2022 so **občine v povprečju poravnale 70,4 % ekonomske cene** za izvajanje pomoči na domu, **država je v povprečju poravnala 1,2 %, uporabniki pa 28,4 %**.
- Občini Bohinj in Polzela sta **stroške financirali več kot 90 %**, zato je tudi **cena za uporabnika tam med najnižjimi**.
- Na dan 31. 12. 2022 je bilo **443 uporabnikov** (5,1 % vseh uporabnikov) **opravičenih plačila storitve**.

CENOVNA DOSTOPNOST POMOČI NA DOMU

Po kakšni ceni se izvaja in v okviru kolikšnih sredstev?

Cena za uporabnika na uro

- Skozi leta spremljanja cen opažamo, da se je **cena za uporabnika homogenizirala** (razlika med minimalno in maksimalno ceno se manjša), kljub temu pa je obstoj različnih cen po občinah še vedno kaže na **neenakost uporabnikov pri dostopnosti do storitve**.
- **Povprečna potrjena cena ob delavnikih - cena, ki jo plača uporabnik - storitve pomoči na domu na uro je na dan 31. 12. 2022 znašala 6,02 EUR.**
- Za storitve, opravljene **ob sobotah, je povprečna potrjena znašala 6,19 EUR, ob nedeljah 7,94 EUR, ob praznikih pa 8,38 EUR.**
- Nobena občina storitve za uporabnika ne izvaja več brezplačno.
- V občinah **Bohinj, Polzela, Radlje Ob Dravi znaša cena 3 EUR ali manj**, na drugi strani v občinah Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Moravske Toplice, Šalovci, Tišina cena znaša največ, in sicer 11,20 EUR.
- Podobno kot v preteklih letih je tudi v letu 2022 **povprečna cena za uporabnika najnižja v goriški regiji (4,89 EUR)**, na drugi strani je **najdražja v pomurski regiji (7,88 EUR)**.
- Najvišjo povprečno ceno imajo domovi za starejše, ne glede na to ali so javni ali zasebni. **Najnižja cena za uporabnika je v posebnih/kombiniranih domovih (5,49 EUR)** ter na centrih za socialno delo (5,61 EUR). Uporabniki so največ plačevali **pri javnih DSO, 6,41 EUR.**

Ekonomska cena oz. celotni stroški na uro

- Skozi leta spremljanja cen opažamo, da se je **ekonomska cena homogenizirala** (razlika med minimalno in maksimalno ceno se manjša), v zadnjem obdobju ugotavljamo, da se je homogenizacija ustalila.
- **Celotni stroški pomoči na domu na uro so na dan 31. 12. 2022 v povprečju znašali 21,43 EUR**, kar je 1,28 EUR več kot v lanskem letu.
- V občinah Borovnica, Dol pri Ljubljani, Grosuplje, Horjul, Hrpelje-Kozina, Kamnik, Komen, Križevci, Metlika, Ribnica na Pohorju in Vuzenica **celotni stroški na uro znašajo pod 15 EUR**, nasprotno pa v občinah Beltinci, Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Moravske Toplice, Murska Sobota, Šalovci, Tišina in Vrhnika stroški znašajo preko 27 EUR na uro.
- Najnižji povprečni strošek storitve je bil v letu 2022 v **zasavski regiji** (20,01 EUR), najvišji pa v **posavski regiji** (24,01 EUR).
- Najvišje stroške na uro imajo specializirani zavodi za pomoč na domu (22,80 EUR) in javni domovi za starejše (22,16 EUR), najnižje pa zasebniki (18,86 EUR).
- Ekonomsko ceno je ob nedeljah občutno povišalo kar 12 občin (to pomeni, zvišalo preko določene meje v *Pravilniku o metodologiji cen*), in sicer nad 40 % do 52 %, ob praznikih pa 18 občin, in sicer nad 50 % do 70 %.

KADRI IN IZVAJANJE POMOČI NA DOMU

Kdo jo izvaja in pod kakšnimi pogoji?

V splošnem se je nekoliko izboljšal položaj glede vrste pogodb o zaposlitvi, skoraj vse imajo redno zaposlitev. Na drugi strani pa so plače, po nekajkratnih zvišanjih v javnem sektorju, še vedno nizke v primerjavi s težkim in zahtevnim delom, ki ga (socialne oskrbovalke) opravljajo.

KADER ZA STROKOVNO PRIPRAVO, VODENJE IN KOORDINIRANJE:

- **Strokovno pripravo, vodenje in koordiniranje** oskrbe izvajalo **106 oseb** (obseg zaposlitev je na dan 31. 12. 2022 znašal **84,6 zaposlitev**).
- Večina vodij oz. koordinatorik je **žensk (99,0 %)**, v povprečju pa so **stare 42,5 let**.
- V povprečju spada plača vodij in koordinatorjev v **38. plačni razred**.

KADER ZA SOCIALNO OSKRBO NA DOMU:

- **Socialno oskrbo na domu** je izvajalo **1.140 oseb** (obseg zaposlitev je v na dan 31. 12. 2022 znašal **1.110,2**).
- Velika večina (98,4 %) socialnih oskrbovalk, ki so na dan 31. 12. 2022 izvajale oskrbo, je bila **redno zaposlenih**.
- Večina socialnih oskrbovalk je **žensk (96,1 %)**.
- **Kader, ki opravlja neposredno socialno oskrbo, se stara**. V letu 2022 je oskrbo izvajalo 80 oseb, starejših od 60 let, od teh šest oseb, starejših od 65 let. Povprečna starost socialnih oskrbovalk je v letu 2022 **47,5 let** (med 18 in 72 let), kar je nekoliko višje kot v letu prej.
- V povprečju spada plača socialnih oskrbovalk v **25,4. plačni razred**.
- Najvišje plače za socialno oskrbo so na CSD, nekoliko nižje pa pri zasebnikih.
- Ena socialna oskrbovalka v povprečju **oskrbuje 7,8 različnih uporabnikov** na mesec, **posameznega uporabnika pa je obiskala povprečno 7,4-krat na mesec**.
- Za enkratni obisk socialna oskrbovalka pri uporabniku povprečno porabi **46,0 minut efektivnega časa**.
- **Efektivni čas socialne oskrbovalke** v letu 2022 znaša **96,2 ur/mesec**. Tako izvajalci pomoči na domu v povprečju ne dosegajo normativa storitve, ki predvideva 110 ur efektivnega dela na mesec.
- V povprečju je socialna oskrbovalka opravila **7,4 obiskov na dan med tednom** ter opravila **3,0 obiske na dan med vikendom**.

UPORABNIKI POMOČI NA DOMU

Kdo prejema storitev, pod kakšnimi pogoji in kako?

- Na dan 31. 12. 2022 je v Sloveniji socialnovarstveno storitev pomoči na domu prejelo **8.668 uporabnikov**. Število uporabnikov je v primerjavi z letom prej **naraslo za 4,9 %**.
- Število vseh oz. vodenih uporabnikov v letu 2022 je bilo **13.140**.
- Povprečen uporabnik je v storitev vključen **cca 3 leta**. Regija, v kateri so uporabniki vključeni najdlje, je Jugovzhodna (3,7 let), najmanj pa so vključeni v Primorsko-notranjski regiji (2,9 let).
- **Tretjina uporabnikov** (36,5 %) se je v storitev **vključila v letu 2022**, slaba desetina uporabnikov pa je v storitev **vključena več kot sedem let**.
- V letu 2022 je s prejemanjem storitve **prenehalo 4.471 uporabnikov** pomoči na domu (največ zaradi smrti – 36,7 %).
- Med uporabniki pomoči na domu je približno **dve tretjini žensk (65,7 %)**.
- Skoraj polovica uporabnikov je **ovdovelih (48,8 %)**.
- Največ oseb (7.979 oseb) je v storitev vključenih zaradi **starosti ali pojavov, ki spremljajo starost in so nezmožne za popolnoma samostojno življenje**.
- **Povprečna starost uporabnika storitve PND je 81,9 let**. V povprečju so najstarejši uporabniki v gorenjski regiji (83,7 let), najmlajši pa v pomurski regiji (79,6 let).
- Najmanj 70 uporabnikov je potrebovalo oskrbo dveh socialnih oskrbovalk hkrati, torej v enem obisku.
- Dobra petina uporabnikov je storitev pomoči na domu **prejela večkrat na dan**.
- Po podatkih najmanj **697 uporabnikov prejema enega izmed denarnih dodatkov**, vsaj 818 uporabnikov je vključenih v patronažno varstvo, vsaj 11 uporabnikov ima družinskega pomočnika ter vsaj 35 uporabnikov prejema osebno asistenco.
- Gledano po **sklopih opravil so uporabniki koristili najvišji je delež gospodinske pomoči** (36,9 %); sledi pomoč pri ohranjanju socialnih stikov (35,3 %), najnižji pa je delež temeljnih dnevnih opravil (27,8 %).
- V povprečju so uporabniki prejeli po **2,3 vrsti opravil**, podobno kot v preteklih letih.
- **Skoraj dve tretjini uporabnikov** (63,6 %) **je prejelo manj kot 3,5 ure pomoči na domu tedensko**.
- V povprečju je en uporabnik v letu 2022 prejel **20 obiskov mesečno**.
- Na dan 31. 12. 2022 je bilo **vsaj 443 uporabnikov (5,1 %) opravičenih plačila storitve**.

OCENE POTREB UPORABNIKOV

Kolikšne so?

- Po podatkih **potrebe tako obstoječih kot potencialnih uporabnikov niso zadovoljene**. Na čakalnih listah je vse več oseb, vsako leto več izvajalcev **uvade t. i. čakalno listo**, saj ne morejo zagotoviti zadostne in dovolj kvalitetne oskrbe.
- Med obstoječimi uporabniki je **najmanj 227 takih, ki bi potrebovali storitev v večjem obsegu, v povprečju še dodatnih 7,2 ur tedensko**.
- Izvajalci storitve ocenjujejo, da so potrebe po storitvi večje oz. poročajo, da v svojih lokalnih okoljih prepoznajo osebe, ki bi bile do storitve upravičene, pa se vanjo ne vključijo oz. za storitev ne zaprosijo (57 izvajalcev). Ocenjujejo, da bi se v tem trenutku v pomoč na domu **lahko vključilo še najmanj 531 oseb**, ki tega iz različnih razlogov ne storijo.
- **Izvajalci pomoči na domu so v letu 2022 zavrnil najmanj 248 oseb** (pri 21 izvajalcih), ki so izrazile željo po vključitvi v storitev in bile do te tudi upravičene. Razlogov za zavrnitev je več, daleč najpogosteje pa izvajalci navajajo **prezasedenost terminov oz. pomanjkanje kadra**.
- Na čakalnem seznamu je bilo na dan 31. 12. 2022 **1.347 oseb** (poročila 55 izvajalcev).

STRATEŠKI VIDIK RAZVOJA POMOČI NA DOMU

Ali storitev dosega nacionalno zastavljene cilje?

- Cilj *ReNPSV 2022–2030*, ki določa v storitev vključiti 3,0 % oseb, starih 65 let in več, je realiziran v **1,8 %, torej preko polovice**. Ob koncu leta 2022 je bilo v storitev pomoč na domu vključenih 7.979 uporabnikov, starih nad 65 let, ki zaradi starosti ali pojavov, ki spremljajo starost, niso sposobne za popolnoma samostojno življenje.
- Na nacionalni ravni se slika izrazito ne spreminja, kljub temu pa je zaznati v posameznih občinah, da se doseganje zastavljenega cilja izboljšuje. Število občin, kjer je v storitev vključenih **do vključno 1,5 % oseb v starosti 65 let in več** je 98, občin, kjer je v storitev **vključenih več kot 3 % oseb v starosti 65 let in več** pa je 33.
- V povprečju Posavska regija dosega cilj *ReNPSV 2022–2030*, Goriška pa ga celo preseže (3,2 %). Storitve je najslabše razvita v Pomurski in Koroški regiji (povprečje pod 1,5 %).
- Ob koncu leta 2022 je bilo v storitev vključenih **670 oseb** iz ciljne populacije odraslih invalidnih oseb, kronično bolnih in oseb z dolgotrajnimi okvarami zdravja ter hudo bolnih otrok, kar pomeni, da je nacionalno zastavljeni cilj realiziran **55,8 %** (cilj je 1.200 oseb).